

PRIRUČNIK: POSEBNI UVJETI ZA REPATRIJACIJU NA PODRUČJE BIVŠE JUGOSLAVIJE

Velika odluka za reći zbogom Danskoj

Većina se čudi koliko je teško reintegrirati se u domovinu nakon što su živjeli u Danskoj 40 ili više godina. Jezično i ekonomski, oni funkcionišu kao i svi drugi, ali emocionalno doživljavaju tek nakon povratka kući, da su također stranci i u svojoj domovini.

Veoma je važno shvatiti da je povratak proces. Ne osjećaju se svi "kao kod kuće" odmah nakon povratka, a da bi se to postiglo potreban je poseban trud kako bi se ponovno postao dio lokalne zajednice u domovini- bilo da se radi o povratku u svoje selo, ili da se radi o povratku u neko drugo mjesto ili grad.

Zdravstveno osiguranje

Svi državljani bivših jugoslavenskih republika su obuhvaćeni javnim zdravstvenim sistemom, kada se vrate u svoje matične zemlje. Javna zdravstvena služba je drugačija nego u Danskoj i u većini zemalja bivše Jugoslavije pokriva samo osnovne medicinske konzultacije i slično. Medjutim postoji mogućnost privatnog zdravstvenog osiguranja.

➤ *Kako to uraditi:*

Nakon što ste se vratili u jednu od zemalja bivše Jugoslavije, morate u roku od 30 dana od dana povratka izvršiti registraciju nove adrese boravka kod nadležnog općinskog organa uprave.

Nakon što ste upisani u registar stanovništva, obratite se lokalnom uredu zdravstvenog osiguranja kako bi bili pokriveni zdravstvenom zaštitom.

Prestanak poreske obaveze u Danskoj

Ukoliko ne tražite prestanak poreske obaveze na osnovu emigracije, svake godine ćete dobijati obrazac poreskog obracuna u Danskoj. Često se desava tatkodjer da se obračunava porez na npr. ATP-uplate, ukoliko se ne podnese zahtjev og prestanku poreske obaveze prije iselenja.

➤ *Kako to uraditi:*

Obrazac pisma za zahtjev možete naći kako na internet stranici Dansk – Flygtningehjælp- a tako i na stranici SKAT-a, obrazac broj 04.029. Oba obrasca treba ispuniti i poslati najbližem poreskom centru.

Uplata penzije i reintegracione pomoći

Neki od onih koji su se vratili kući, imaju poteškoće u početku s isplatom mirovine ili reintegracione pomoći. To obično proizlazi iz jednog od ova tri faktora:

1. Komuna šalje podatke o migraciji Penzionoj upravi (Udbetaling Danmark), nakon što je osoba napustila Dansku, te se stoga dešava kašnjenje u narednoj uplati od strane Penzione uprave.
2. Razlika između uplata penzije unazad i unaprijed stvara osjećaj da nedostaje jedna uplata.

3. Ukoliko povratnik nije dao komuni (a time ni Penzionoj upravi) podatke o računu u svojoj domovini prije povratka. To uzrokuje kasnjenje uplata sve dok se ne formira račun u Penzionoj upravi.

➤ *Kako to uraditi*

Veoma je dobra ideja da se račun u domovini otvori prije napuštanja Danske. Važno je da pravilno popunite obrazac Penzione uprave za prijenos novca koji ste dobili u komuni i da ga predate nazad u komunu. Možete eventualno uzeti prevedeni obrazac i u vašoj banci u domovini zatražiti pomoć da pravilno popunite tražene podatke.

Ukoliko se traženi podatci ne predaju u komunu ili Penzionu upravu, novac će biti uplaćen na vaš NemKonto. Vi možete kasnije poslati svoje nove podatke o računu u domovini popunjavanjem novog obrasca koji ćete poslati Penzionoj upravi. Vaša je odogovornost da Penziona uprava ima korektne podate o vašem računu u domovini.

Atest o životu i obaveza davanja informacija

Kada primete penziju ili reintegracionu pomoć iz Danske, jednom godišnje ćete dobijati obrazac atesta o životu te obrazac o vašim prihodima. Ova dva popunjena obrasca ćete vratiti nazad Penzionoj upravi. Vi imate obavezu da danske vlasti informišete o svim odnosima koji su navedeni u obrascima.

➤ *Kako to uraditi:*

Atest o životu je jednostavan za popunjavanje, budući da je samo potrebno potvrditi da ste još uvijek živi. Obrazac mora biti potpisan od strane svjedoka - to je, netko tko može posvjedočiti na činjenicu da ste to vi i da ste još uvijek živi. To bi mogao biti neko iz opštine ili neko od komšija.

U **obrascu o prihodima** trebate unijeti sve prihode koje imate pored danske penzije. To znači da, na primjer, ako imate dodatno penziona i zdravstveno osiguranje i stoga svaki mjesec primete dodatak na mirovinu, ili ako ste otvorili malu firmu i imate mali prihod, to morate navesti u obrascu.

Ne zaboravite putno osiguranje pri posjetu Danskoj

Kada se odlučite vratiti svoju dansku boravišnu dozvolu - a time i vaše pravo da živite u Danskoj - više nemate ni pravo na liječenje u danskom zdravstvenom sustavu, kao što ste ranije navikli. Stoga je veoma važno da kada želite posjetiti svoju rodbinu u Danskoj, imati putno osiguranje u svojoj zemlji koje pokriva eventualne troškove tokom vašeg boravka u Danskoj. Ukoliko nemate putno osiguranje onda bi vi i vaša porodica u Danskoj bili izloženi gotovinskom plaćanju za liječenje ukoliko se razbolite tijekom posjeta Danskoj.

➤ *Kako to uraditi:*

Molimo kontaktirajte osiguravajuća društva u zemlji i saznajte cijene i uplatite zdravstveno osiguranje. Osiguranje mora važiti za vrijeme vašeg putovanja i boravka u inozemstvu - tj. u Danskoj - najmanje 3 mjeseca.

Kada je protekla 1 godina od izlaska iz Danske

Da biste dobili drugi dio pomoći za etabliranje u domovini koji se isplaćuje nakon isteka perioda od jedne godine, trebali biste kontaktirati komunu u kojoj ste živjeli prije vašeg povratka. Novac vam

neće biti automatski prebačen, i stoga je važno da zapamtite da se obratite vašoj komuni. Dansk Flygtningehjælp, Penziona uprava ili neko drugi ne može to učiniti za vas.

➤ *Kako to učiniti:*

Dansk Flygtningehjælp je načinio izjavu, koju morate ispuniti i poslati vašoj komuni nakon isteka prve godine. To se zove "izjava o repatrijaciji bez prava pokajanja" i naći ćete je na internet stranici Dansk Flygtningehjælp-a, ili je možete dobiti od strane vaše komune ili Dansk Flygtningehjælp-a, prije odlaska iz Danske.

Važno je da informacije o vašem bankovnom računu budu pravilno ispunjene, tako da neće biti nikakvih problema s prijenosom novca iz Danske na vaš račun. Možete eventualno uzeti obrazac Izjave i zatražiti da vam u vašoj banci pomognu u popunjavanju obrasca.

Danske vlasti u vašoj domovini vam *ne mogu pomoći*

Važno je da shvatite da repatrijacija znači odreći svojih prava u Danskoj. Ako imate problema kasnije u svojoj domovini, danske vlasti vam neće pomoći, jer je njihov posao da pomažu danskih državljanima u inozemstvu. Međutim, oni vam mogu dati informacije o pravilima i uvjetima u Danskoj, ukoliko vam je to potrebno.

Den Danske Ambassade i Serbien

Kraljevska Danska Ambasada
Neznanog Junaka 9 A
11040 Beograd
Telefonnummer: +381 (11) 3679 500

Den Danske Ambassade i Albanien (gælder borgere fra Kosovo)

Royal Danish Embassy
Rr. Nikolla Tupe No. 1, 4th Fl. Apt. 4, Tirana.
Postadr.: P.O. Box 1743, Tirana
Telefonnummer: +353 (4) 2280 600

Det Danske Generalkonsulat i Makedonien

Royal Danish Consulate General
Alkaloid AD
Bul. A. Makedonski No.12
1000 Skopje
Telefonnummer: +3892 3104 067

Den Danske Ambassade i Slovenien (gælder borgere fra Bosnien-Hercegovina)

Danmarks Ambassade i Slovenien
EuroCenter, Tivolska 48
1000 Ljubljana
Tlf.: + 386 1 43 80 800

Den Danske Ambassade i Kroatien

Trg N. Š. Zrinskog 10
HR-10000 Zagreb
Telefonnummer: +385 1 4924 530

Korisni telefonski brojevi u Danskoj

Pitanja o pravilima za dobijanje pomoći za povratak, pripreme, posljedice i sl.:

- **Dansk Flygtningehjælp**, Borgergade 10, 1300 København K, 33 73 50 00

Pitanja o penzijama prije nego što odete iz Danske:

- **Tvoja komuna:**
Naziv odjelenja ili refernta:
Telefonski brojevi:

Pitanja o penzijama nakon što odete iz Danske:

- **Udbetaling Danmark** Sortemosevej 2, 3450 Allerød, 33 95 50 00

Pitanja o boravišnoj dozvoli, gubitak dozvole boravka zbog boravka u inozemstvo, prije nego što idete u imigraciju:

- **Udlændingestyrelsen**, Ryesgade 53, 2100 København Ø, 35 36 66 00

Pitanja o porezu:

- Tvoj lokalni poreni ured ili **SKAT's** servisni telefon 72 22 18 18